

دو فایده مادی و معنوی زکات در کلام حضرت فاطمه(س)

خزانلی ضمن شرح خطبه فدکیه بیان کرد: هر جا در قرآن توصیه به عبادت و نماز می‌شود، به زکات هم توصیه می‌شود چراکه هم نفس را از آلودگی به مال دنیا پاک می‌کند و هم از بخل نجات می‌دهد و هم سبب افزایش و برکت و وسعت روزی است.

خزانلی ضمن شرح خطبه فدکیه بیان کرد: هر جا در قرآن توصیه به عبادت و نماز می‌شود، به زکات هم توصیه می‌شود چراکه هم نفس را از آلودگی به مال دنیا پاک می‌کند و هم از بخل نجات می‌دهد و هم سبب افزایش و برکت و وسعت روزی است.

به گزارش ایکننا، جلسه شرح خطبه فدکیه روز گذشته هفدهم دی ماه با سخنرانی حجت‌الاسلام والمسلمین محمدعلی خزانلی، مدرس حوزه علمیه قم برگزار شد.

گزیده متن جلسه از نظر می‌گذرد؛

بحث ما در خطبه فدکیه بود. به این قسمت رسیدیم که حضرت فاطمه(س) به بیان فلسفه، اسرار و حکمت‌های اصول و فروع دین می‌پردازد. حضرت می‌فرماید: «فَجَعَلَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيراً لَكُمْ مِنَ الشِّرْكِ، وَ الصَّلَاةَ تَنْزِيهاً لَكُمْ عَنِ الْكِبْرِ، وَ الزَّكَاةَ تَزْكِيَةً لِلنَّفْسِ وَ نِيْمَاءً فِي الرِّزْقِ». راجع به نماز و ایمان صحبت کردیم. طبق این بیان، خداوند زکات را برای پاک کردن نفس و رشد و نمو در رزق و روزی قرار داده است، یعنی خاصیت زکات تزکیه نفس و افزایش روزی است.

عرض کردیم این خطبه وقتی ایراد شد که فدک را غصب کردند و جماعت زیادی در مسجد اجتماع کردند. ایشان با عظمت به مسجد آمدند و در حضور مهاجر و انصار و خلیفه اول و دوم به تظلم پرداختند و معارفی را در خطبه خود بیان فرمودند. ایشان فرمودند نماز، انسان را از بیماری کبر و جهل پاک می‌کند. کبر در انسان در اثر غفلت انسان از نسبت بندگی خودش با خدا ایجاد می‌شود. وقتی انسان غافل شد که هرچه دارد از خداست و خودش را مستقل دید، منجر به کبر و خودستایی و غرور می‌شود. فلسفه زکات، پاک کردن نفس از بخل است.

فلسفه زکات هم پاک کردن نفس از صفت بخل است. انسان معمولاً به مال دنیا آلوده می‌شود و مال دنیا باعث فساد می‌شود و انسان را به خودش مشغول می‌کند لذا انسان باید با تمام دلبستگی که به مال دارد بخشی از مالش را انفاق کند و این علاقه را از خودش بکند. زکات در لغت به دو معناست؛ یکی پاک کردن و تطهیر و دیگری به معنای رشد و نمو.

در قرآن کریم خداوند متعال خطاب به نبی مکرم اسلام(ص) می‌فرماید: «خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا؛ از اموال آنان صدقه ای بگیر تا به وسیله آن پاک و پاکیزه rlm&شان سازی». این صدقه به زکات تفسیر شده است و الا اخذ صدقات مستحبی معنا ندارد. خاصیت این صدقه و زکات چیست؟ انسان‌ها را از آلودگی تطهیر می‌کند. اگر مردم این روش را پیش بگیرند هم خودشان پاک می‌شوند و هم فقرا تامین می‌شوند.

مال دنیا به جان و دل انسان بسته است و انسان علاقه زیادی به مال دارد. اگر انسان برای رضای خدا از آن گذشت و واجبات مالی اش را پرداخت کرد، این امر موجب تزکیه نفس است. چگونه موجب تزکیه نفس است؟ به این صورت که انسان خودش را از علائق دنیا و مادیات پاک کرده است. اینکه امام حسن(ع) سه بار تمام اموالش را میان فقرا تقسیم کرد به همین جهت بود که نشان دهد علاقه و تعلقی به مال دنیا ندارد.

دومین معنای زکات؛ رشد و نمو است، یعنی به واسطه دادن زکات مال انسان رشد می‌کند. ما تصور می‌کنیم چیزی که در راه خدا دادیم از حساب مان کسر شده است ولی اینطور نیست. اینجا است که حضرت زهرا(س) می‌فرمایند خدا به واسطه زکات، نه تنها در این دنیا روزی شما را زیاد می‌کند بلکه در آخرت چندین برابر عطا می‌کند و در حقیقت، زکات بیمه کردن مال است، چنانکه امام کاظم(ع) می‌فرماید: اموالتان را با زکات حفظ کنید و در حصن قرار دهید. این روایت را مرحوم کلینی در کافی ذکر کرده است. حضرت می‌خواهند بگویند زکات مال را حفظ می‌کند. زکات، عامل تقرب به خداوند

پس اینکه خدا زکات را واجب کرده است به این دلیل است که مصلحت ملزمه ای دارد. در نهج البلاغه آمده است نماز و زکات موجب تقرب به خدا هستند. هر جا در قرآن توصیه به عبادت و نماز می‌شود، به زکات هم توصیه می‌شود چراکه هم نفس را از آلودگی به مال دنیا پاک می‌کند و هم از بخل نجات می‌دهد و هم سبب افزایش و برکت و وسعت روزی است. این مطلب صریح

آیات هم هست: «وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ؛ و[لی] آنچه را از زکات در حالی که خشنودی خدا را خواستارید دادید پس آنان همان فزونی‌یافتگانند [و مضاعف می شود]».

یک زمان قحطی و خشکسالی بود. مرحوم مقدس اردبیلی در خانه اش گندم داشت، به مردم گفت بیایید از این گندم ها بردارید. خیلی ها آمدند گندم بردند. همسر مقدس اردبیلی به ایشان گفت پس خودمان چکار کنیم؟ ایشان گفت خدا بزرگ است. وقتی ایشان از نجف به کوفه می رفت، خبر آوردند آقای با بار گندم آمده است می گوید برای مقدس اردبیلی آورده است. از این نمونه ها در تاریخ زیاد است.

پس زکات هم مال را حفظ می کند و هم انسان را می سازد. قرآن هم در سوره تغابن می فرماید: «فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِنَفْسِكُمْ وَمَنْ يُوقِ شِئْنَهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ؛ پس تا می&rlm؛ توانید از خدا پروا بدارید و بشنوید و فرمان ببرید و مالی برای خودتان [در راه خدا] انفاق کنید و کسانی که از خست نفس خویش مصون مانند آنان رستگاراند».